

בס"ד

הרב **זלמן ברוך מלמד שליט"א**
ראש ישיבת בית אל

**בעין
טובה**

- חוברת יז' -

חסין קדוש

חיסון או סגר בעבודת ה'

עריכה: גילעד ליפשיץ
עיצוב: יעקב רינשמידט

ליצירת קשר עם הישיבה
ולהשגת חוברות נוספות:

שלומי רוזנטל | 054-9300592

©
כל הזכויות שמורות

חסין קדוש

חיסון או סגר בעבודת ה'

ההגנה הטובה ביותר

במאבק עם הקורונה ישנן שתי דרכים. הדרך האחת היא לעשות סגרים לעטות מסכה לשמור על ריחוק, והדרך השנייה היא לעשות חיסון. גם ברוחניות המצב הוא אותו דבר. ישנן שתי דרכים להתמודדויות עם יצרים ועם תאוות. הדרך האחת היא לעשות חסימות, והדרך השניה היא לעשות חיסון. זו הדרך שמלמד אותנו דוד המלך, שאמר 'ולבי חלל בקרבי'. דוד המלך מעיד על עצמו שהוא הרג את היצר הרע, ביטל אותו מן הלב שלו.

אפשר לתת לזה משל מתוך החיים שלנו. מכיוון חבל עזה יוצאות מפעם לפעם התקפות על היישובים שבסביבה, לפעמים ליישובים קרובים יותר, ולפעמים לרחוקים יותר, התפרצויות מפעם לפעם. צה"ל כל הזמן מאיים: 'אנחנו ניכנס אל הרצועה, נדכא את ארגוני הטרור הנמצאים שם' אבל הוא לא עושה את זה. והתוצאה היא שאנחנו עוסקים רק בהתגוננות. ממציאים את מערכת 'כיפת ברזל', ואז המחבלים מנסים להגיע במנהרות מתחת לאדמה. כתגובה לזה מדינת ישראל מפתחת מערכות כדי לזהות תקיפות ומנהרות מתחת לאדמה – וזה עולה לנו מיליארדים. וכאשר המערכת הזו נעשית מכשול למחבלים – הם מתחילים עם עפיפונים.. וכך כל פעם אנחנו צריכים לנסות פעולת התגוננות אחרת. בינתיים האנשים שנמצאים בקרבת חבל עזה נמצאים במצוקות כבר שנים רבות. יש שם ילדים שגדלים עם פחדים, עם קשיים נפשיים ורוחניים, וכל זה כמובן מעבר לפגיעות שקיימות לפעמים בנפש ובממון.

יש דרך אחרת. לכבוש את עזה, לחסל את האויב, וכך לא צריך כל הזמן לעסוק בהתגוננות מפני האויב, כי אין אויב. כך עשו ביהודה ושומרון במבצע 'חומת מגן', כאשר ראו שיש טרור שוב ושוב, נכנסו אל הערים הערביות, וכעת שולטים יותר על השטח. צריך להבין שלא חייבים להתמודד כל הזמן עם פיגועים. אפשר למנוע אותם מראש.

כך זה גם ברוחניות. הדרך היותר שלמה היא ההתקפה, לא ההגנה. ההגנה הכי טובה היא התקפה. אם יש מבצר שממנו האויב מציק כל פעם – צריכים לכבוש את המבצר הזה ולהיפטר מכל הצרות שהוא גורם. אנחנו יכולים כל הזמן לעסוק בהתגוננות מפני הרע, מפני התחבולות של היצר הרע, אבל השאיפה היא לפיתרון מושלם יותר, והוא: להרוג את היצר הרע. לא להתגונן מפניו, להרוג אותו! 'ולבי חלל בקרבי'.

ולא תתורו – מה הבעיה?

מה זאת אומרת? זה אומר לפתח אהבת ה' גדולה מאוד, שתמלא את כל הלב ממש. אהבת ה' גדולה, אהבת התורה, אהבת ישראל, אהבת המצוות. כל כך הרבה דברים יש לאהוב, כל כך הרבה דברים חשובים יש בעולם – ואז כבר אין מקום בלב כי כל כך הרבה דברים צריכים למלא אותו. כשאדם נמצא במצב כזה, שהאידיאלים והשאיפות הגדולות ממש ממלאות אותו – הוא כבר לא נמשך לדברים אחרים. אז הוא לא צריך להתמודד כל הזמן.

כמובן, לא ביום אחד משיגים את המטרה הזו, צריך להשקיע הרבה מאוד, אבל כל הזמן אפשר להתקדם. כל הזמן אפשר להחליש את היצר, במקום להתגונן מפניו. אנחנו אומרים בכל יום בפרשת ציצית: 'וראיתם אותו... ולא תתורו...' מן הרב מסביר זאת כך: אם תראה את הציצית ותזכור את כל המצוות ותקיים אותן – ממילא אתה כבר לא תתור אחרי הלב. אלו לא שתי מצוות נפרדות, מצוות עשה של ציצית ומצוות לא תעשה של לא תתורו. לא כך מפרש הרב. אלא מתוך הראייה של הציצית הלב מלא בזכירת המצוות ועשיית רצון ה', וממילא הוא לא תר אחרי הלב והעיניים.

חסין קדוש – חיסון או סגר בעבודת ה' ❖ 5

בדור שלנו, ההבנה הזו חשובה לעצם האמונה. אנחנו נמצאים בדור גדול, דור שחוזר אל ארץ ישראל. זהו דור שהקב"ה כל הזמן מקדם לקראת גאולתנו השלמה. התהליך כל הזמן הולך ומתקדם. בכל הדורות לא היה דבר כזה. אנחנו כאן בארץ ישראל, משוחררים מעול של גויים, חיים את החיים שלנו. ולכן, לא ייתכן שאנחנו נשתמש באותן שיטות אמוניות שהיו בדורות הקודמים. אנחנו במצב חדש, לא המצב שהיה פעם. יש רבנים שמביאים ראיות מכל מיני ספרים ומקורות קדומים, וזה לא מתאים לתפיסה שלנו, כי אנחנו בתקופה חדשה. בתקופה של גאולה ישנן נפשות של גאולה, והן לא מתאימות לאותו סוג של אמונה של הדורות הקודמים. צריך כאן שיטות עבודה אחרות, חדשות, של עצמאות ושל עוצמה. לא של התגוננות, אלא של תקיפה ועשייה. זו האמונה שמתאימה לדור שלנו.

רוח קרב

אני רוצה להוסיף דבר נוסף. אנשים היום אומרים 'אנחנו הדור הגרוע ביותר שהיה בעולם, עם הניסיונות הגדולים ביותר והקשיים הנוראים ביותר. אמנם כל העולם מתפתח ומתקדם בתחומים רבים בכלכלה, בתעשייה, בטכנולוגיה ועוד אבל מבחינה רוחנית יש ירידה נוראה. האמירה הזו היא טעות גדולה מאוד.

בכל הדורות כולם אנחנו למדנו ואמרנו שהעולם תלוי בקיום התורה. אם ישראל מקיימים את התורה - העולם מתקדם, ואם להפך – להפך. ועכשיו, כשהעולם פתאום הולך ומתפתח, והכל משתכלל – האם זה לא נובע מכך שהתורה מתקדמת ומשפיעה על העולם? האם אפשר לומר ש'למרות כל הירידות שלנו' העולם מתקדם כך? ההפך הוא הנכון!

התורה מתגלה, ותורת ארץ ישראל הולכת ומופיעה, והאמונה שלנו מתפתחת להיות זכה וטהורה – ומכך נובעות כל ההתפתחויות שבעולם! ההתפתחויות הן הופעה של התורה! כך צריך להסתכל על הדור שלנו, לא כדור שנאבק במאבקים הקשים ביותר שהיו, אלא להפך. אנחנו בדור גדול, מלא בתורה ואמונה איכותיות וחדשות, בנפשות

עמוקות. התורה של ארץ ישראל שהולכת ומופיעה היא תורה בריאה, תורה של שלמות ואהבה, ולכן היא גורמת בעולם לשפע. זו הסתכלות אמונית נכונה.

אם מסתכלים במבט כזה, אנחנו נהיים מלאים ביטחון, לא מפחדים כל הזמן מההתמודדויות והקשיים. אדרבה! מח"ט של יחידות עילית יודע, שאם יש סכנה או איום וצריך לצאת למבצע, החבר'ה שלו יהיו מבסוטים. הם מחכים לזה, 'הרי בשביל זה התאמנו, לזה אנחנו מחכים!' אבל זה מסוכן?! אדרבה, זה מה שנותן את המרץ. הם הולכים ומתווכחים מי יקבל את המשימה. גם אם יש פעולה מסוכנת מאוד, היחידות יתחרו מי יצא אליה, הם רוצים לעשות את זה. ואולי חלק מכם לא יחזרו? זה לא משנה, כי זה התפקיד, זו המשימה, לזה אנחנו כאן.

כך צריך להיות גם ברוחניות. יש יחידות מעולות גשמיות, ויש יחידות מעולות רוחניות. יש סיירת מטכ"ל רוחנית. אני רוצה שסיירת המטכ"ל הרוחנית תהיה ישיבת בית אל. וכמובן יש כל מיני יחידות מובחרות, וכולן טובות. לזה צריך לשאוף. צריכים להסתכל על העולם בהסתכלות בריאה, שרואה את המשימה, צריך לרצות להיות גדולים, לעסוק בתורה בגדלות, לראות את העולם במבט אמוני, שרואה את הטוב האלוקי שבעולם.

אנחנו אומרים הרבה פעמים, שהסתכלות אמונית נכונה היא הסתכלות שרואה את טוב ה'. אדם שחושב שהקב"ה שם אותנו במלחמה כזו שלא נוכל לעולם לנצח בה, ומוכרחים תמיד להיכשל – זאת אומרת שהוא כביכול לא כל כך טוב, חלילה. הוא מכשיל אותנו, הוא 'מחפש אותנו בסיבוב' כדי שניכשל. אסור לומר כך, ברור שזו הסתכלות לא נכונה על ההנהגה האלוקית. כאילו הקב"ה שם לנו עוד ועוד מכשולים שאי אפשר לעמוד בהם. הסתכלות כזו מעוותת. המבט האמוני הוא בדיוק הפוך: הקב"ה נתן לנו המון המון כוחות, ויש לנו כוח להתגבר ולנצח. לכן גם אם נופלים – קמים, נופלים וקמים. "שבע יפול צדיק וקם".

חציית התעלה

אנחנו צריכים להסתכל כל הזמן על המטרה, מטרה של התקדמות ולא של התגוננות. אנחנו עכשיו רוצים לעשות התפתחות רוחנית גדולה, לפתח בתוכנו אמונה חזקה

חסין קדוש – חיסון או סגר בעבודת ה' ❖ 7

ואהבת ה' גדולה מאוד, ובה אנחנו עוסקים: איך אנחנו יותר אוהבים את ה', איך התפילה שלנו תהיה בחשק והתלהבות, איך אנחנו מרחיבים את לימוד התורה שלנו יותר ויותר כי היא דבר ה', איך אנחנו מתרכזים בברכות, ומוסיפים מעשים טובים, איך נתמלא בעוצמות גדולות? מתרכזים בזה, ולא עוסקים כל הזמן בהתגוננות.

כשאתה מתקיף יעד – אתה רץ קדימה. יש נופלים, אי אפשר אחרת, ככה זה הסדר, אבל נופלים-קמים ונופלים-ומתקדמים. אי אפשר לעצור כל הזמן ולטפל בנופלים ובנפילות, כי מתרכזים במטרה, מתרכזים בעלייה. כך אפשר להגיע הרבה יותר רחוק, לשיאים חדשים. אם כל הזמן אדם עוסק בנפילות של עצמו, איך פה הוא מרגיש לא בסדר, ושם הוא לא התקדם, וכאן הוא לא התגבר – הוא עוצר לעצמו את כל המהלך הרוחני. צריך לא להתעסק איתן! לא להתעסק בנפילות כל הזמן! לא לשים לב אליהן, אלא לרוץ ולרוץ ולרוץ קדימה. לרוץ אל האור אל הקודש אם אנחנו נאמץ את הדרך הזו- אנחנו נגיע לגדולות עצומות.

במדיניות הצבאית היום יש שתי גישות. הגישה המערבית היא גישה של התגוננות. הם אומרים: אם אנחנו נתקוף – נגרום לכך שיהיו המון נפגעים. אמנם אם נשב ולא נעשה כלום עלולים להיות עוד יותר נפגעים, אבל לפחות בזה אנחנו לא אשמים, כי לא אנחנו התחלנו, אנחנו לא עשינו כלום. איך אנחנו יכולים להתקיף, לשלוח חיילים לסכנות, לשלוח אנשים להרוג ולהיהרג. אולי כך ננצח את האויב ותהיינה פחות בעיות, אבל איך נעשה החלטה כזו שתגרום לנפגעים רבים - להחלטות כאלו צריך אומץ מאוד מיוחד.

כזה היה אריק שרון. במלחמת יום הכיפורים, בזמן שהצבא המצרי התקדם עוד ועוד אל תוך מדינת ישראל, הוא החליט לפרוץ, לתקוף ולעבור אל הגדה המצרית. הוא ידע שיהיו המון הרוגים בדרך כתוצאה מזה. הוא אמר 'לא לעצור! לא חשוב מה, לא לעצור!'. היו המון נפגעים, אבל ניצחנו במלחמה. אם לא היינו עושים את הפעולה הזו, יכול להיות שהיו יותר הרוגים – אמנם לא ביוזמה שלנו. אריק שרון לקח על עצמו החלטה לסכן הרבה מאוד חיילים, להיכנס אל תוך האש, אל תוך הקושי, לא לוותר, לפרוץ אל הגדה המערבית, ומשם לשבור את מערך התקיפה של המצרים. זו החלטה נועזת, אבל המטרה הושגה.

כלל גדול בתורה

אנחנו אומרים את אותו הדבר. להחליט לא לשים לב אל כל החולשות זו החלטה נועזת מאוד. להגיד לעצמי 'גם אם יהיו נפילות - אני לא שם לב. אני שם לב עכשיו רק לשאלה איך אני גורם לכך שהלב שלי יהיה מלא קודש. אני עוסק כל הזמן בזה, לא עוזב את היעד, לא עוזב את המטרה.' אדם שילך בדרך הזו יגלה בסופו של דבר שיש לו הרבה פחות נפילות. זו הכרעה של האויב. זו דרך ארוכה מאוד, אבל נתקדם אליה. כל התקדמות היא גדולה מאוד בדרך 'לבי חלל בקרבי', משהו מעין המדרגה של דוד המלך עליו השלום. להרוג את היצר הרע.

היצר הרע לא נמצא בחוץ, הוא לא במכשירים, לא באינטרנט, ולא ברחוב. היצר הרע הוא בפנים, בלב, בעומק הלב של האדם. בזמן אנשי כנסת הגדולה תפסו והרגו את יצר העבודה זרה, והגמרא אומרת שיצא מעין גור של אש מבית קדשי הקודשים. שם הוא היה, בפנים. לכן גם ההתגברות צריכה להיות פנימית. לקחת את הנקודה הפנימית, לתפוס אותה לנצח אותה.

חכמים אמרו לנו כללים בתורה, לדוגמה: 'זה כלל גדול בתורה – ואהבת לרעך כמוך'. אתה יכול להתעסק בפרטים, לא לדבר לשון הרע, ולא רכילות, ולא לקנא, ולא זה ולא זה... אבל אתה יכול פשוט לפתח את האהבה לרעך כמוך, וממילא לא שייך כבר לדבר רכילות או לשון הרע, כי אף אחד לא ידבר על מי שהוא אוהב דברים רעים, והוא גם לא יזיק לו ולא יפריע לו. אז ממילא אתה מקיים את כל 'חושן משפט' ברגע שאתה מקיים 'ואהבת לרעך כמוך'. אם עוסקים בכללים, ממילא הפרטים מתקיימים. ככה גם בהקשר שלנו, אם האדם מפתח את הכלל של אהבת ה' וממילא בזה את הלב שלו, ממילא הוא כבר לא צריך את ההתמודדויות הקטנות.

עיניים במטרה

שאלה: הרב אומר להסתער קדימה ולא לעסוק בנפילות. אבל גם חייל שמסתער קדימה לא עושה את זה בלי שכפ"צ! אי אפשר לוותר על החסימות הבסיסיות, כחלק מהמטרה הגדולה של אהבת ה'.

תשובה: אתה אולי צודק, השאלה היא על מה אתה שם את הדגש. כשעושים התלמידים סקרים, האם שואלים 'עד כמה אתה אוהב את ה'?' לא, שואלים האם אתה שם חסימות, זה מה שמעניין. לא שואלים 'כמה יקרה בעיניך התפילה?', 'כמה אתה משתדל?'. צריכים לעשות סקר באהבת ה', מאחד עד עשר, כי זו המטרה שלנו! לעבוד על זה, להתרכז בזה, כי זה התפקיד של הדור שלנו, לעשות את המהפכה הזו. אני רוצה שאנחנו נהיה הראשונים שעושים אותה, ואחרינו יבואו כולם.

כל זה מעשה של היצר הרע. הוא כל הזמן בא ואומר לאדם 'איך תוכל להתקדם אם אתה לא נקי ולא טהור? איך תבוא לעבוד את ה'?' הוא מחליש אותנו כל הזמן, כדי שלא יתקדם. ברור שאם הסינון עוזר לאדם לא ליפול הוא צריך וחיבב לשים אותו, אבל לא לעסוק בזה כל הזמן. לא לחשוב כל הזמן איך אני מתגונן. אם כל הוויכוחים והדיונים בישיבה הם על הסינון, מי יש לו ומי אין לו, זה מבטא את מה שאנחנו עוסקים בו. האם אנחנו עוסקים כל הזמן בהתגוננות מפני הקשיים האלו שתוקפים אותנו, או שאנחנו עוסקים עכשיו בהתקדמות, באהבת ה'.

כמובן אני לא אומר שאדם צריך לבחון את עצמו, לשים לעצמו מכשולים כדי לראות איך הוא מתגבר עליהם, או להעמיד את עצמו בניסיון. אבל לא צריך להדגיש את הניסיון, אלא להדגיש לאן אנחנו שואפים, להדגיש את המטרה.

יכול להיות שיהיו בדרך נפילות, וצריך לא לעסוק בהם. זו רק הדרך, דרך פסיכולוגית. לפעמים פסיכולוגים יודעים שאנשים שמתמכרים לדבר מסויים הדרך לחלץ אותו תהיה לומר לו 'אין שום בעיה, זה בריא, זה טבעי, זה בסדר, אל תפחד'. לא להתעסק כל הזמן בהלקאה עצמית, בכמה אני לא בסדר, כי ככה אי אפשר להתנתק ולגדול. דווקא זה מה שיעזור לו לצאת מהנפילה.

איזהו גיבור

השאלה היא האם אני עובד את ה' מתוך פחד מפני הכוחות השליליים או מתוך גבורה. לעבוד את ה' באופן אקטיבי או באופן פסיבי. הדור שלנו צריך לעבוד באופן חדש. כמובן שכל הדברים שאני אומר כאן הם על פי ההדרכה של הרב קוק זצ"ל, שעוסק כל הזמן באור, בטוב, בחיוב.

הצורה של עבודת ה' תלויה בדרך שבה מסתכלים על העולם. אם אני מסתכל על העולם במבט שאנחנו היום בחושך שבתוך החושך, בגלות שבתוך גלות בתוך מדינת ישראל; או שאתה רואה אותנו בעיצומו של תהליך הגאולה. כל המציאות משתנה. אדם שיודע ומאמין באמת בכך שכאשר הוא עושה מצווה היא מכריעה חמש מאות עברות, חמש מאות! כל כך הוא מאמין בעוצמה של המצווה, בגודל שלה, כל צורת החשיבה שלו משתנה. הוא יודע לתת משקל נכון למצוות לעומת העבירות, ולא להתרכז בהן כל הזמן. הוא אומר לעצמו 'אני אעשה שתי מצוות, והעבירות כבר יהיו בטלות ברוב, באלפים וברבבות!' זה נותן לאדם כוח, כי הוא יודע שהוא עושה הרבה מצוות, הרבה מעשים טובים והוא נהיה שמח, מקבל כוחות. אתה גם תנצח את הקשיים, כי יש לך כוח ואתה מאמין בעצמך. אדם שכל הזמן מתמודד ונלחם ברע, מתחיל לאבד את הביטחון והעוצמה שלו. אני חושב שכל פסיכולוג חכם יאמר שזו דרך נכונה.

שאלה: האם לא צריך לעשות חשבון נפש ולבדוק מה צריך לתקן.

תשובה: בוודאי צריך לעשות חשבון נפש לסכם ולבחון את המעשים שאדם עושה במשך היום או השבוע. כמה מצוות עשה, כמה מעשים טובים עשה, כמה למד תורה, וגם כמה כישלונות נכשל, והסך הכול יהיה שהוא עשה המון מצוות, ומעט עבירות. הטור החיובי יהיה גדול מאד והטור של הכישלונות יהיה קטן. וכידוע מדה טובה גדולה פי חמש מאות. חשבון נפש כזה שהוא אמיתי, ממלא את האדם שמחה גדולה על התורה שלמד, על קרבת ד' שזכה לה. אחרי חשבון נפש כזה אדם צריך לרקוד מרוב אושר וסיפוק. וזה נותן כוח להמשיך להתקדם ונותן כוח להתגבר על החולשות.

מעט מן האור

שאלה: הרי חכמים מלמדים אותנו 'סור מרע' ורק אחר כך 'עשה טוב'. הרב מציע כאן דרך אחרת.

תשובה: בעבודת ה' צריך להתחכם. אם אתה רואה שה'סור מרע' יעכב לך את כל ההתקדמות - אז אתה צריך לעשות טוב, ורק אחר כך לסור מהרע. להפוך את הסדר. צריך לעבוד את ה' בחכמה. אם אתה מבין שההתרכזות בטוב ממילא תגרום לרע לסור – תעשה זאת. וכמו שאמרתי, בהתחלה יהיו נפגעים, בגלל שלא עוצרים, אבל אתה רץ ומתקדם ועולה עוד ועוד עד שהצדדים האחרים והקלוקלים מתמעטים ובטלים.

צריך להאמין בריבוננו של עולם, והאמונה האמתית היא בכך שריבוננו של עולם הוא טוב. להאמין שהאור הוא גדול והקשיים הם מעטים. כך הקב"ה גם יופיע עלינו בטובו הגדול, בהנהגתו הגדולה. כל מה שברא הקב"ה בעולמו נועד להיטיב לבריות, לא להכביד עליהם ולא להקשות.

במקום לעסוק יום יום בסינונים והחסימות, צריך לעשות מבצע של אהבת ה'. לחשוב כל הזמן על גדלותו של הקב"ה טובו של הקב"ה. אנחנו כל בוקר קמים ואומרים את ברכות השחר, לחשוב עליהן! לא לומר סתם ולמלמל, אלא לחשוב, להודות לקב"ה! הרי אתה שוכב במיטה ורוצה להירדם, והקב"ה מסייע לך להירדם. ומי מעיר אותך בבוקר, למה שתתעורר, אתה פוקח עיניים – 'פוקח עורים!', אתה מתכסה ומתלבש 'מלביש ערומים!', כך כל ברכה וברכה. אתה שם לב איך הידיים פועלות ואיך הרגליים פועלות, 'מכין מצעדי גבר!'. כל היום אנחנו אומרים ברכות, מודים לריבוננו של עולם, ואם נחיה את זה - אנחנו נהיה בעולם של קודש. צריך לשים לב כמה טוב ריבוננו של עולם משפיע עלינו, כמה שפע.

התורה שנתן לנו ה', ועל ידה הוא מדריך אותנו – צריך לאהוב אותה אהבה גדולה מאוד. לחשוב בה, לחשוב על המצוות, לעסוק בגמילות חסדים, לאהוב את הבריות, להתפעל מן המציאות. צריך לפתוח את העיניים, לראות 'וצר אור', לראות 'מעריב ערבים', הנהגה אלוקית מופלאה! צריך לעסוק הרבה בהתבוננות, לפתח את הרגש על ידי ההתבוננות בטוב ה', וכך האהבה מתגברת וממלאה את הלב.

האהבה צריכה להיות בלב. אהבת ה' היא לא מעשים, היא לא מצוות. המעשים צריכים לבוא מתוך אהבה ולבטא את האהבה, האהבה עצמה היא רגש ממש בתוך הלב. לא לעשות את המצוות 'מצוות אנשים מלומדה' רק מפני שהתרגלנו לעשות את המצוות. להתבונן, להתבונן ולהתבונן, לפתח אהבת ה' גדולה וחייה, לפתח רגש של אהבה בתוך הלב. לאהוב את ה' 'בכל לבבך, ובכל נפשך ובכל מאודך'. אנחנו אומרים את זה כל הזמן, וצריך לחיות את זה.

זהו הכיוון, להדגיש את ה'עשה טוב', את המאמצים הגדולים של האדם, את הכוחות הטובים שלו. לפני כמה שנים דיברתי על הנושא הזה בחודש אדר, והכרזתי שאנחנו עושים בישיבה חודש 'אהבת ה' ואהבת המצוות'. אחרי כמה ימים בחור אחד בא אלי, ואמר לי 'הרב, זה עובד! הלכתי ברחוב, וזה הרגיש אחרת, נבנתה לי איזו קומה רוחנית!' צריך לשאוף אל הדבר הזה. ראשית-כל להציב מטרה, ואחר כך להתחיל לצעוד לקראתה.

למעשה

שאלה: איך בונים כלים לאהבה, איך עושים את הדבר הזה בפועל?

תשובה: קודם כל אני מסכים עם השאלה שלך, אבל אני רוצה לומר לך שהרב קוק שואל בדיוק שאלה הפוכה. הוא אומר 'איך אפשר שלא לאהוב את ה'? איך אפשר שלא לאהוב את התורה? איך אפשר לא לאהוב את עם ישראל?'

אבל אתה צודק. האמת היא שבעקבות שאלות כאלו אנחנו מתכננים להתחיל בישיבה קורסים. כל הזמן אנשים שואלים אותי על עבודת המידות, איך אדם מתקדם בפועל בעבודת המידות, איך מתגברים. הרבנים מדברים רק על כך שזה לא טוב, ושצריך להתגבר, ואולי עצות פה ושם, אבל אין תכנית עבודה מסודרת ופרקטית איך לעבוד. לכן עלה בדעתי שצריך לעשות קורסים לעבודת המידות.

עשיתי רשימת מידות. זריזות לדוגמה, ביקשתי מאחד הרמ"ם שהוא יכול לשמש דוגמה אישית לדבר הזה, שיתחיל להעביר קורס לזריזות. לא שיעורים על חשיבות הזריזות,

חסין קדוש – חיסון או סגר בעבודת ה' ❖ 13

אלא תרגול בפועל, שאנשים יצאו מן הקורס הזה זריזים יותר. קורס נוסף - במידת המנהיגות, קורס שלישי - במידת הישרות, ביקשתי מאחד הרמ"ם ששייך למידת היושר. מידות נוספות - עין טובה, טוב לב. ומעל כל זה אנחנו צריכים לעשות קורס באהבה: אהבת ה', אהבת התורה ואהבת הבריות. צריכים לזה הדרכה, לעשות עבודת הכנה. ולמרות הצורך בהדרכה, כל אחד ואחד צריך לדעת שהוא יכול בעצמו להתקדם הרבה מאוד. אני רוצה שהתלמידים עצמם יפתחו את הקורסים הללו, כי אדם שיכול להעביר קורס הוא דווקא מי שעבד בעצמו. מי שנולד באופן טבעי כזה – קשה לו, הוא לא מבין את הבעיה בכלל. מי שהוא בעל ניסיון יוכל לעשות את זה טוב יותר.

לא נברא אלא בשבילי

האמת היא שיש כאן מהלך כללי. בדורות הקודמים חשבו שמספיק לומר על מידה מסויימת 'המידה הזו לא טובה', ואז כל אחד יעבוד בעצמו. או 'המידה הזו טובה', וכל אחד ינסה להשיג אותה בעצמו. אין הדרכה מעשית. בדור שלנו לא עושים שום צעד בלי הדרכה. הדור שלנו צריך לדעת איך נפגשים לשידוכים, איך חיים חיי משפחה, איך להתנהג עם הילדים – קורסים להורות, לכל דבר יש קורס... לנו מעולם לא היה דבר כזה. מצד אחד זה משפר מאוד ונותן כלים, אבל יש גם צד שני. מבחינה מסויימת זה מוריד את הרמה, זה מוריד לאנשים את הביטחון העצמי והטבעי שלהם.

בדורות הקודמים אנשים היו עצמאיים ובעלי ביטחון לפעול בעצמם. אני לא חושב שבדור שלנו בנינו בתים פחות מושלמים מאשר היום על ידי הקורסים. כך שיש קצת 'ירידת הדורות' בזה שצריך קורסים. העולם כולו הולך ומתפתח אך נעשה יותר מלאכותי ופחות טבעי. פעם אנשים היו יכולים לדעת בעצמם מה השעה, בלי שעון. היו יכולים להרגיש מתי ירד גשם. היום החושים הטבעיים שלנו נחלשו, אנחנו לא משתמשים בהם, מצד שני יש לנו אמצעים מדויקים ומפותחים הרבה יותר. העולם משתנה, ולכן אני מבין את זה שצריך לעשות קורסים מעשיים להדרכה במידות ובאמונה.

שלב חשוב בקורסים הללו הוא למצוא את הנקודות שחוסמות את האהבה, חוסמות את האמונה, חוסמות את המידות הטובות, ולהבין איך אנחנו מתגברים עליהן. לא מספיק לעשות עבודה מעשית, אלא עבודה פנימית בנפש, בשכל, בכל הכוחות. שינוי ראש ושינוי חשיבה. זה מזכיר את הקורסים למימוש עצמי (קאוצ'ינג) שקיימים היום. אני כבר מזמן חשבתי שבישיבה צריך לקחת אברך שמוכשר לזה, שילמד אותנו את הכלים הללו. אני אדם מודרני, אני רוצה להשתמש בכל האמצעים החדשים כדי להתקדם. אם קאוצ'ינג יכול לפתח רצון – אז למה שבני הישיבה לא ישתמשו בזה? הרי בשבילנו זה נוצר, בשביל לקדם את עבודת ה'! כל דבר שבעולם נוצר בשביל זה. אם אדם מרגיש בעקבות קורס כזה שהוא מצליח יותר לממש את הכוחות שלו – אז אנחנו גם רוצים.

האמת היא שהקורס לזריזות, באופן רחב ועמוק יותר, הוא קורס של מימוש עצמי. כי הרמח"ל מסביר ב'מסילת ישרים' שהזריזות היא לא רק לקום בבוקר, אלא להיות יעיל. ליעל את הזמן, להוציא את המרב מכל שעה, לדעת להתחיל ולגמור דברים. להתחיל זה קל, וצריך לדעת גם לסיים, למצות את הכוחות בשלמות ובאיכות גדולה. זריזות רוחנית כוללת גם עשייה מתוך מרץ, חיות ושמחה. זריזות זה קצת קאוצ'ינג.

אז אנחנו רוצים להשתמש בכל הכוחות הללו, ואי אפשר לעבוד במקום התלמידים. התלמידים צריכים לדעת שהם לא יכולים להיות פסיביים, אלא לשאוף להיות גדולים, לחנך זה את זה, להתפתח. בעזרת ה' נלמד להיות מחוסנים, להיות חזקים, להתקדם ולעלות במעלות הקודש, להתחיל בדרך המיוחדת הזו, ובעזרת ה' נזכה לסייעתא דשמיא, להאיר את האור הזה הלאה והלאה.

